

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 101/17

Luxemburg, 19 september 2017

Conclusie van de advocaat-generaal in zaak C-284/16
Slowaakse Republiek/Achmea BV

Volgens advocaat-generaal Wathelet is het arbitragebeding dat is opgenomen in de tussen Nederland en Slowakije gesloten overeenkomst inzake de bescherming van investeringen, verenigbaar met het Unierecht

Dit beding houdt immers geen discriminatie op grond van nationaliteit in, is verenigbaar met het mechanisme van verzoeken om een prejudiciële beslissing en doet geen afbreuk aan de bij de Verdragen vastgestelde bevoegdheidsverdeling en evenmin aan de autonomie van het rechtsstelsel van de Unie

In 1991 hebben het voormalige Tsjechoslowakije en Nederland een overeenkomst inzake de bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen¹ („BIT”²) gesloten. Deze overeenkomst bepaalt dat geschillen tussen een overeenkomstsluitende staat en een investeerder van de andere overeenkomstsluitende staat in der minne worden geschikt of, zo dat niet mogelijk is, worden voorgelegd aan een scheidsgerecht.

Na het uiteenvallen van Tsjechoslowakije in 1993 is Slowakije in de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van dat land getreden.

In 2004 heeft Slowakije zijn zorgverzekeringsmarkt opengesteld voor particuliere investeerders. Achmea, een onderneming die deel uitmaakt van een Nederlandse verzekeringsgroep, heeft daarop in Slowakije een dochteronderneming (Union Healthcare) opgericht om particuliere zorgverzekeringen aan te bieden. In 2006 heeft Slowakije de liberalisering van de zorgverzekeringsmarkt echter gedeeltelijk ongedaan gemaakt en met name de uitkering van winsten uit het zorgverzekeringsbedrijf en de verkoop van verzekeringsportefeuilles verboden.

In 2008 heeft Achmea op basis van de BIT een arbitrageprocedure ingeleid tegen Slowakije. Zij betoogde dat bovengenoemde verboden in strijd waren met die overeenkomst. In 2012 heeft het scheidsgerecht geconstateerd dat Slowakije de BIT inderdaad had geschonden en dit land veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding van ongeveer 22,1 miljoen EUR aan Achmea.

Daarop heeft Slowakije bij de Duitse rechterlijke instanties³ beroep tot vernietiging van de uitspraak van het scheidsgerecht ingesteld. Volgens Slowakije was het arbitragebeding in de BIT in strijd met verschillende bepalingen van het VWEU⁴.

Nadat bij het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland) een hogere voorziening in deze zaak was ingesteld, heeft die rechter het Hof van Justitie de vraag voorgelegd of het door Slowakije betwiste arbitragebeding verenigbaar is met het VWEU.

Tsjechië, Estland, Griekenland, Spanje, Italië, Cyprus, Letland, Hongarije, Polen, Roemenië en de Europese Commissie hebben opmerkingen ingediend ter ondersteuning van de argumenten van Slowakije, terwijl Duitsland, Frankrijk, Nederland, Oostenrijk en Finland stellen dat het omstreden

¹ Overeenkomst inzake de bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek.

² Bilateral investment treaty (bilateraal investeringsverdrag).

³ Omdat de plaats van arbitrage Frankfurt am Main (Duitsland) was, zijn de Duitse rechterlijke instanties bevoegd om de rechtmatigheid van de scheidsrechterlijke uitspraak te toetsen.

⁴ Het betreft de artikelen 18, 267 en 344 VWEU.

beding en meer in het algemeen soortgelijke bedingen die veelvuldig voorkomen in de 196 thans van kracht zijnde BITs tussen de EU-lidstaten, geldig zijn.

In zijn conclusie van heden stelt advocaat-generaal Melchior Wathelet om te beginnen vast dat **het betwiste beding geen door het Unierecht verboden discriminatie op grond van nationaliteit inhoudt** en bijgevolg geen inbreuk maakt op artikel 18 VWEU. Hoewel alleen Nederlandse investeerders op grond van dit beding gerechtigd zijn een geschil over een investering in Slowakije voor te leggen aan het scheidsgerecht, genieten investeerders uit de meeste andere lidstaten immers een gelijkwaardige bescherming op basis van BITs die hun respectieve lidstaten van herkomst met Slowakije hebben gesloten. De advocaat-generaal beklemtoont in dit verband dat investeerders uit een lidstaat die niet een dergelijke BIT met Slowakije heeft gesloten, evenmin door het betrokken beding worden gediscrimineerd op grond van nationaliteit. Volgens de advocaat-generaal vereisen het VWEU en de rechtspraak van het Hof immers dat investeerders uit een andere lidstaat dan Slowakije die zich op het Slowaakse grondgebied in een door het Unierecht beheerste situatie bevinden, op dezelfde wijze worden behandeld als Slowaakse investeerders en niet op dezelfde wijze als investeerders uit een derde lidstaat.

Vervolgens meent de advocaat-generaal dat het op basis van het betwiste beding samengestelde scheidsgerecht een rechterlijke instantie is die Nederland en Slowakije gemeen hebben en die bevoegd is het Hof om een prejudiciële beslissing te verzoeken. De bevoegdheid van dat gerecht is immers gegrond op bindende wettelijke bepalingen (met name die van de tussen Nederland en Tsjechoslowakije gesloten BIT), dat gerecht maakt deel uit van een door de twee betrokken lidstaten ingesteld permanent arbitragesysteem, het heeft verplichte rechtsmacht om kennis te nemen van geschillen inzake investeringen in het kader van een procedure op tegenspraak en het neemt zijn beslissingen in volledige onafhankelijkheid en onpartijdigheid, op basis van de regels van het recht. Volgens de advocaat-generaal **valt het arbitragesysteem bijgevolg niet buiten de werkingssfeer van het bij artikel 267 VWEU ingestelde mechanisme van verzoeken om een prejudiciële beslissing en is het dus verenigbaar met dat artikel**. Bovendien kan dat arbitragesysteem in dat geval geen afbreuk doen aan artikel 344 VWEU, dat van de lidstaten vereist dat zij een geschil betreffende de uitlegging of de toepassing van de Verdragen doen beslechten op een in de Verdragen voorgeschreven wijze, en ook niet aan de in de Verdragen vastgestelde bevoegdheidsverdeling en bijgevolg evenmin aan de autonomie van het rechtsstelsel van de Unie.

Voor het geval dat het Hof mocht oordelen dat het betrokken arbitragesysteem buiten de werkingssfeer van het mechanisme van verzoeken om een prejudiciële beslissing valt, brengt de advocaat-generaal ten slotte in herinnering dat het vereiste van artikel 344 VWEU alleen betrekking heeft op geschillen tussen lidstaten of tussen een lidstaat en de Unie. Daaruit volgt dat **een geschil tussen een investeerder en een lidstaat niet onder dat artikel valt**.

Verder meent de advocaat-generaal dat het Unierecht weliswaar deel uitmaakt van het recht dat van toepassing is op geschillen tussen Nederlandse investeerders en Slowakije, maar dat deze omstandigheid niet impliceert dat deze geschillen betrekking hebben op de uitlegging of de toepassing van de Verdragen. In deze context **verwerpt de advocaat-generaal het argument van de Commissie dat het Unierecht investeerders**, met name middels de fundamentele vrijheden en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, **een volledige bescherming biedt op het gebied van investeringen**. Volgens de advocaat-generaal is de werkingssfeer van de betrokken BIT ruimer dan die van het VEU en het VWEU en verschillen de bij die overeenkomst in het leven geroepen waarborgen ter bescherming van investeringen van die welke in het Unierecht worden verleend, **zonder evenwel onverenigbaar met dat recht te zijn**.

Om deze redenen is de advocaat-generaal van mening dat **het betwiste beding geen afbreuk doet aan de bij de Verdragen vastgestelde bevoegdheidsverdeling en bijgevolg evenmin aan de autonomie van het rechtsstelsel van de Unie**.

NOTA BENE: De conclusie van de advocaat-generaal bindt het Hof van Justitie niet. De advocaten-generaal hebben tot taak, in volledige onafhankelijkheid het Hof een juridische oplossing te bieden voor het concrete

geschil. De rechters van het Hof beginnen vandaag met de beraadslagingen over het arrest, dat op een latere datum zal worden gewezen.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) wordt gepubliceerd op de website CURIA op de dag waarop de conclusie wordt genomen.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170